

בית

מרן

ערש"ק
ה' אב תשע"ט
פרשת דברים
(מספר: 1000)

עלון מס' 221

לע"נ מרן רבינו עובדיה יוסף זיע"א

הרבנים המקדימים: הגאון הגדול רבי מנחם פרידמן זצ"ל, ראש ישיבת "אור אליהו" ורב העיר בני ברק והרה"ג רבי זבדיה כהן שליט"א ראב"ד תל אביב

שיעורו השבועי

של מרן הראש"ל הרה"ר לישראל אב"ד בבית"ד העליון
הגאון הגדול רבי **יצחק יוסף שליט"א**
נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל

נערך ע"י: הרה"ג רבי **יצחק לוי שליט"א**
רבה הראשי של העיר נשר | חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

העיר	הדלקת נרות שבת	צאת השבת	רבינו תם
ירושלים	19:14	20:04	20:56
תל אביב	19:12	20:02	20:53
חיפה	19:14	20:04	20:56
באר שבע	19:12	20:02	20:53

אין לקרוא בעלון בשעת התפילה

השבוע
זכות עלון
"בית מרן" מוקדש ל:
זבה בת מנסומה
רפואה שלמה וחזרה בתשובה

חייגו: *5290

רבני קו' הליכות בית מרן'
גם בתשעה באב
פה לכל שאלה בהלכה

שלווה *5293

- תוכן העניינים:**
- השיעור השבועי** עמ' 1-4
מורנו ורבינו רבי יצחק יוסף שליט"א
 - פרשת דברים** עמ' 5
הגאון הגדול רבי ברוך שרגא שליט"א
 - פינת בריאות** עמ' 5
עצות איך לעבור את הצום בקלות
 - הלכות תשעה באב** עמ' 6
הרה"ג רבי ישראל לורי שליט"א
 - לחיות עם האמונה** עמ' 7
הרה"ג רבי י. ישראל לוגאסי שליט"א
 - אתגרים בחינוך** עמ' 7
הרב אברהם ברזילאי שליט"א
 - בחסדך בטחתי** עמ' 8
הרה"ג רבי יגאל כהן שליט"א

הלכות תשעה באב

לימוד תורה בתשעה באב, ולימוד בהרהור. גם תינוקות פטורים מלימוד בתשעה באב. לימוד מוסר בתשעה באב. אם יש חיוב ללימוד בתשעה באב. אם ברכות התורה מדאורייתא או מדרבנן, ואם מברכים ברכות התורה בתשעה באב.

באב כגון הלכות אבלות¹, ורק אם נכנס לו הרהור מאליו, יסמוך על המתירים.

לימוד תורה בתשעה באב

א. בגמרא מסכת תענית (ל) מבואר, שכשם שאסור ללמוד תורה בשבעת ימי אבלות, כך גם אסור ללמוד תורה בתשעה באב, מפני שהתורה משמחת, שנאמר "פקודי ה' ישרים משמחי לב", וכן כתוב "תורת ה' תמימה משיבת נפש", "לולי תורת שעשועי אז אבדתי בעניי", ואם אדם ילמוד תורה ויפלפל, ישכח את הצער על חורבן בית המקדש. אבל מותר ללמוד הלכות אבלות, ולקרוא פסוקים באיוב ובדברים הרעים שבימינו, רק שיש לדלג על פרקי הנחמה, וכן ילמד את האגדות על תקופת החורבן שבפרק חמישי במסכת גיטין (נה: והלאה).

הרהור תורה בתשעה באב

ב. יש לשאול, אדם שעוסק בהלכות שבת או שהוא באמצע כתיבת תשובה בהלכה, להתיר עגונה וכדומה, האם מותר לו להרהר בדברי תורה ביום תשעה באב? דעת בעל המאורות (מ"ק כ. עמ' עג) להקל בהרהור, וכן דעת בעל תרומת הדשן (בלקט יושר ח"ב עמ' צג), וכן פסק הפרי חדש (מים חיים ברכות טו.), כי נאמר "שמחה לאיש במענה פיו" (משלי טו, כג), אבל הרהור לאו כדיבור דמי. אולם המהר"ל (סי' רא) אוסר, כי זיל בתר טעמא שאסור ללמוד תורה משום שמחה, וסוף סוף גם בהרהור יש שמחה. וכן פסק מרן השלחן ערוך (סימן תקנד סעיף ג) בשם יש מי שאוסר. ולכן לכתחילה יזהר בזה ויסיה דעתו מהלימוד לדברים המותרים בתשעה באב.

ברכות התורה על הרהור

ג. מרן בשלחן ערוך הלכות ברכת התורה (סימן מז סעיף ד) כתב: המהרהר בדברי תורה אינו צריך לברך. כי הרהור לאו כדיבור דמי (ברכות כ.). הגאון מוילנא (שם) השיג על זה, שהרי גם בהרהור אדם מקיים מצות תלמוד תורה, שנאמר "והגית בו יומם ולילה", "והגית" הכוונה בהרהור הלב, שנאמר "והגית לבי לפניך", מצוי בשיבוט שאדם לומד עם חברותא ובאמצע הלימוד יש לו קושיא, ואומר לחבירו: תעזוב אותי רגע, וחושב על איזו סברא וממשיכים ללמוד, וכי נאמר שברגע שהרהר לא למד תורה? ואם כן מדוע לא לברך על מצות תלמוד תורה בהרהור, בפרט שלפי דעת מרן ברכות התורה הן מדרבנן ככל ברכות המצוות, ומכיון שמקיים מצות לימוד תורה בהרהור, הוא הדין שיברך עליה. לכן הגר"א חולק וסובר שצריך לברך ברכות התורה גם על הרהור. אנחנו נוקטים תמיד כדעת מרן השלחן ערוך, ומקושיא לא מתים, יש קושיא יש גם תירוץ. לעולם יש מצוה בלימוד תורה בהרהור, אבל מאחר שלא ניכר² בהרהור שלו שמהרהר בדברי תורה, לא

1 יהרהר מה הדין אונן שמסר את מתו לחברא קדישא, האם יכול להחמיר להתפלל ולברך או לא, יש סתירה בזה בדברי מרן השלחן ערוך (ע' או"ח סי' עא ס"א, וי"ד סי' שמא ס"א), ולמעשה שב ואל תעשה עדיף. (א.ה. ראה עוד בספר השיעור השבועי תשע"ה פרשת דברים אות כד).

2 לפעמים היינו רואים את גדולי הדור שלנו, וידענו שהם מהרהרים בדברי תורה. ראש הישיבה הגאון רבי עזרא עטיה היה חוזר מהשוק בשבע בערב עם יקנות שמכרו שם בזל.

לעילוי נשמת שמואל מור בן יעקב

תיקנו ברכה על לימוד תורה בהרהור³. ומכל מקום לענין תשעה באב סוף סוף יש שמחה בהרהור, ולכן אין להרהר בדברי תורה בתשעה באב.

גם התינוקות בטלים בו

ד. בגמרא בתענית (שם) מובא, שגם תינוקות של בית רבן בטלים בתשעה באב מלימוד תורה, משום שנאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב. ולכאורה קשה, הרי אמרו במדרש (הובא בתוס' שבת קטז. ד"ה פורענות) על הפסוק "ויסעו מהר ה'", שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים, כתינוק הבורח מבית הספר. משמע שלתינוקות אין הנאה ושמחה בלימוד תורה, ומדוע שלא ילמדו בתשעה באב? ותיירץ הט"ז (סימן תקנד ס"ק א) שהאיסור בתינוקות, הוא מפני המלמד שלהם. אבל הקשה על זה הגרי"מ אפשטיין בספרו ערוך השלחן (סימן תקנד סעיף א), שהרי נפסק ביורה דעה (יו"ד בבדק הבית ס"ס שפד) שמוותר למלמד תינוקות ללמד בתוך שבעה, מפני שרבים צריכים לו. ואם כן מדוע שלא ילמד אותם בתשעה באב, אם הם לא נהנים?

שני סוגי הנאות

ה. תירץ הרב ערוך השלחן (שם סעיף ג), נכון שלמראית עין נראה שהתינוקות לא נהנים מהלימוד ומכריחים אותם ללמוד, אבל הנפש של כל יהודי נהנית מלימוד תורה. כעין מה שכתב הרמב"ם (פ"ב מהל' גירושין ה"כ): מי שהדין נותן שכופין אותו לגרש את אשתו - כגון שיש לו ריח הפה, לוקח סוכריות מנטה וספריי, ושום דבר לא עוזר להעביר הריח, או שהוא מוכה שחין "מכך רגל ועד ראש אין בו מתום פצע וחבורה ומכה טריה", שם משחת וולוטה או ענוגה ושום דבר לא עוזר, ולא רוצה לגרש, בטח, אחר כך מי יקח אותו... בית דין של ישראל מכין אותו עד שיאמר "רוצה אני", ויכתוב הגט והוא גט כשר. שואל הרמב"ם, מדוע הגט לא בטל, הרי נתן אותו לאנסו ולא לרצונו, ומה שאמר "רוצה אני" זה בגלל שהכריחו אותו, אבל זו עבודה בעיניי... ותיירץ, שמי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה, והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו, רצונו האמיתי והפנימי של כל יהודי ויהודי לקיים את רצון הבורא יתברך שציוונו לשמוע לחכמים, אלא שהוא אנס עצמו בדעתו הרעה, 'שאוור שבעיסה מעכב', וכיון שאמר רוצה אני, כבר נחשב שגירש לרצונו. וגם בנידוננו כיון שהנפש נהנית מהלימוד, לכן גם תינוקות בטלים בתשעה באב מלימוד תורה.

מוסר בתשעה באב

ו. בספר נוה שלום שולאל (יו"ד ס"י שפד סק"א) נסתפק אם מותר ללמוד בספרי מוסר המעוררים את הלב⁴ בשבעת ימי אבלות, ורוצה להביא ראיה ממה שהתירו בתשעה באב לקרוא באיוב וברמיה, את הפסוקים המעוררים לתשובה. הגאון רבי חיים פלאג'י בספרו רוח חיים (ס"י שפ סק"א) דעתו להתיר ללמוד מוסר בימי אבלות, והוא הדין בתשעה באב.

היתה עניית גדולה, גבאי פורת יוסף לא השכילו להבין שצריך לתת לראש הישיבה ולרמ"ם משכורת יפה, היום השתנה לטובה. ופעם כשהייתי בגיל 13 או 14 ראיתי אותו ורצתי אליו לעזור לו עם הסלים, הוא נבהל לרגע, כיון שהיה מהרהר בדברי תורה. פעם נכנס לכפר סילוואן וראה אותו מישוה ואמר לו: כבוד הרב, סכנה להיות כאן, הבית שלך בצד השני, וליווה אותו, היה שקוע בלימוד ולא שם לב. פעם ראו אותו במחנה יהודה יושב על כסא וחושב, אבל יש ניכר שמהרהר בלימוד ועשה קצת תנועות ביד של לימוד, כי היה בטוח שהוא בבית המדרש... אבל בדרך כלל אדם שמהרהר בדברי תורה זה לא ניכר.

3 לפי זה יש ליישב מה שהקשה עוד הגר"א ממה שפסק מרן לפני כן (שם סעיף ג): הכותב בדברי תורה, אף על פי שאינו קורא, צריך לברך ברכת התורה, והלא לדעת מרן אין לברך על הרהור. אבל יש לחלק שבכתיבה ניכר שלומד תורה, מה שאין כן בהרהור. ועוד יש לחלק, משום שבדרך כלל תוך כדי הכתיבה מוציא גם דברי תורה מפיו. ועוד, שהכותב דברי תורה, בדרך כלל יש לזה תועלת גם לאחרים, בפרט אם מדפיס ספר טוב בהלכה שאחרים ילמדו בו, מה שאין כן בהרהור.

4 יש ספרי מוסר שהם ספרי מחשבה, כמו ספר מכתב מאליהו, אבל יש ספרי מוסר של התעוררות, כמו ארחות צדיקים, מסילת ישרים, פלא יועץ, חוסן יהושע.

וכן דעת הגאון השדי חמד (מערכת אבלות סימן כה). הם זכו לכון מדעתם להמאירי (מ"ק כא.) - שלא היה בדפוס בזמנם - שכתב, יראה לי שלא נאסרו דברי תורה לאבל אלא דרך לימוד וגירסא, אבל לעיין בספרים המעוררים לבו של אדם לתשובה לא נאסר, ולא עוד אלא שראוי לעשות כן. עכ"ל. לכן מה שנהגו בכמה מקומות לארגן יום שכולו תורה ביום תשעה באב, ולהביא רבנים שידברו דברי מוסר והתעוררות, לפי מה שלמדנו מותר. והוא הדין שבשבעת ימי אבלות מותר להביא רבנים שמדברים דברי מוסר לאבלים.

האם חובה ללמוד בתשעה באב

ז. יש לחקור, אדם שלא מסוגל ללמוד דברים הרעים, זה עושה לו דיכאון⁵, והוא רוצה ללמוד מסכת בבא קמא או בבא מציעא, אין אדם לומד אלא במקום שליבו חפץ (עבודה זרה יט.), אם לא ילמד - יתבטל, או יחלום, או ילך לטייל⁶, האם אף על פי כן הוא חייב ללמוד בדברים הרעים, או שבתשעה באב פטור מלימוד תורה, אלא שהתירו - למי שרוצה - ללמוד בדברים הרעים. האם משיגים בישיבה שרואה בחורים מפטפטים בתשעה באב יכול לגעור בהם שלא יתבטלו, כי גם בתשעה באב יש חיוב ללמוד תורה, או שהם יכולים לענות לו שאין חיוב ללמוד ביום זה, ורק מי שרוצה ילמד בדברים הרעים.

תליא באשלי רבבי

ח. בדבר זה נחלקו האחרונים, ואחר כך ראינו שזה תלוי במחלוקת הראשונים. בתשובות הגאונים (הובאו בשבולי הלקט הלכות שמחות ס"י נו) - לפני כאלף שנים - כתבו, שלא מברכים ברכות התורה בתשעה באב. אולם השבלי הלקט (ר"ס רסט) חולק וסובר שיש לברך, כי אומרים פיתום הקטורת ופרק איזהו מקומן, ורשאים ללמוד בדברים הרעים. ונראה שהם חולקים אם יש חיוב ללמוד בתשעה באב או לא. הריטב"א (מ"ק טו.) שואל, כיצד אמרו שאבל אסור בלימוד תורה, הלא בגמרא (סוכה כה:) כתוב, שהאבל חייב בכל המצוות שבתורה חוץ מהתפלין⁷, ומדוע לא כתוב שפטור גם ממצוות תלמוד תורה? ומתיר שני תירוצים, א': מה שאמרו "חוץ מן התפלין" לאו דוקא, והוא הדין שפטור מלימוד תורה שמשמחו. ב': שהאבל יוצא ידי חובת מצוות תלמוד תורה, על ידי קריאת שמע של בוקר וערב (מנחות צט:), ונמצא שאינו פטור לגמרי מלימוד תורה. שני התירוצים הללו חולקים בחקירה שאמרנו, לתירוצ הראשון אין חיוב ללמוד תורה בתשעה באב, ולתירוצ השני יש חיוב. חלק מהאחרונים לא

5 כבר כתב רבי יהודה החסיד בספר חסידים (סימן רסא) - לפני למעלה משמונה מאות שנה - שלהלכות אבלות יש דין של מת מצוה שאין לו קוברים, כי יש הרבה שמפחדים ללמוד הלכות אבלות.

לפני שנים כמדומני בשנת תשמ"ז כתבנו את הילקוט יוסף על הלכות אבלות, באותה תקופה היה לנו את החולל במקלט ומעלינו היה גר חכם בן ציון, הוא היה מאוד עניו כדרכם של הגדולים האמיתיים שלנו, והיה מדבר הרבה עם האברכים. הוא ראה על השלחן דפים שכתבתי ושאל: במה אתה עוסק? אמרתי לו: בהלכות אבלות. הוא התפלא שאני לא מפחד לעסוק בהלכות הללו, החתם סופר (חיו"ד סימן שמו) כתב תשובה לחמיו הגאון רבי עקיבא איגר, וכתב לו: שלחת לי שאלה בהלכות אבלות, וכי אתה לא יודע שגברא קפדנא אנא? רק הגיע המכתב שלך, הגיעה אליו השמועה שאמנו נפטרה. שאלתי על זה את מרן זצ"ל, והוא הרגיע אותי שלא לחשוש, אתה מתכוין ליכות את הרבים, לא יקרה לך כלום. התורה אגוני מגנא ואצולי מצלא (סוטה כא.). ב"ה הספר יצא לאור והלכתי להביא אותו מתנה לחכם בן ציון, הוא הסתכל עלי והתפעל: ב"ה יכולת על מלאך המות?...

חכם בן ציון היה רגיש מאוד, אני זוכר במלחמת ששת הימים, היינו גרים ברחוב אלקנה 8, וכל הבנין שלנו רעד מהפגזות, כולנו ירדנו למקלט, ומרן זצ"ל וחכם בן ציון למדו חברותא מסכת יבמות, חכם בן ציון היה רגיש וכל פעם ששמעו פיצוץ הוא פחד, מרן תפס את ידו אמר לו: לא תפחד, לא תפחד, והמשיכו ללמוד.

6 אסור לטייל בתענית, כגון ללכת לכותל המערבי עם חבר או לפגוש שם חברים, ובכלל בכותל למעלה אין מחיצה, כל אחד יבדוק עם עצמו אם ללכת לשם, לפעמים לא כדאי.

7 אם מת קרובו ונקבר באותו יום, פטור מהתפילין לגמרי, אבל אם נקבר ביום אחר, מניח תפילין בצניעא בלי ברכה.

העלון ההצלחה של: גל בן טובה ומור בת שוש - שלום בית פרנסה נחת מהילדים והצלחה בכל, הלל בת מור - שתגדל בבריאות ובנחת, אשרה בת אברהם יעקב וטובה - לעילוי נשמת, נהוראי בן אריאלה רפ"ש נפש גוף, דניאל בן אריאלה רפוש נפש גוף, דיקלה בת אריאלה לידה קלה, ישראל בן רחל זוג הגון בקרוב.

ראו את הריטב"א, ובספר ערך השלחן (סי' תקנד סק"א) להגאון רבי יצחק טייב - היה לפני כמאתים שנה מגדולי רבני תוניס ומעיין גדול - כתב שביום תשעה באב פטורים מתלמוד תורה, והרוצה ילמד בדברים הרעים, וכבר קדמו רבי יהודה עיי"אש (שבט יהודה סי' שפד סק"ד), שבין בשבעת ימי אבלות ובין בתשעה באב אין חיוב ללמוד תורה.

היתרו של החכם צבי

ט. האמת שהערך השלחן עצמו במילואים שבסוף הספר (דק"ד ע"ב סי' תקנד) העיר בקצרה שמדברי החכם צבי (סי' ק) מוכח שהאבל צריך ללמוד בדברים הרעים, ואינו בתורת רשות. שם נשאל החכם צבי בדין אחד שכל לימודו הוא במשניות והוא בקי בהם ולא יכול ללמוד דבר אחר, ואשתו נפטרה ל"ע ביום טוב ראשון של חג הסוכות, ואסור לו ללמוד תורה⁹, ושאל: איך אשב בסוכה עם הקישוטים היפים, ואלמד רק בדברים הרעים? והתיר לו החכם צבי ללמוד משניות בחול המועד, והסתמך על הרמב"ם (פ"י מהלכות אבל ה"ג) שאין אבלות ברגל גם בדברים שבצנעא, ואף שלא נוקטים כהרמב"ם, אבל עדיף מאשר שישב בטל. אם אבל היה פטור מלימוד תורה, היה אומר לו שלא ילמד, מוכח שהחכם צבי הבין בפשטות שיש חיוב ללמוד תורה בשבעת ימי אבלות וגם בתשעה באב. בייע אומר ח"ד (חי"ד סימן לא אות ו) הרב מביא את דברי החכם צבי ודן בדבריו¹⁰.

מי צווה אותך?

י. לכאורה אפשר לתלות את החקירה אם יש חיוב ללמוד תורה בתשעה באב, במחלוקת הראשונים המפורסמת, אם נשים יכולות לברך על מצוות שהזמן גרמא שהם פטורות מהם, כגון ישיבה בסוכה או הנחת תפלין. הזכרנו בשיעורים אלף פעם... - לאו דוקא, הכוונה הרבה פעמים... - שלדעת הרמב"ם (פ"ג מהל' ציצית ה"ט, ופ"ו מהל' סוכה ה"ג) ומרן השלחן ערוך (סימן יז סעיף ב, וסימן תקפט סעיף ו) אשה מברכת רק על מצוות שהיא חייבת, איך תברך "אשר קידשנו במצוותיו וצווננו", בפרט אם היא "חסידה", איך תאמר "וציוננו"..." שקרנית? מי צווה אותך? אולם רבינו תם (בתוס' קידושין לא. ד"ה דלא) חולק וסובר שאשה מברכת גם על מצוות שלא חייבת בהם, כי הברכה היא בכללות על הציווי בעולם שציווה הקב"ה את הגברים שבעם ישראל. לפי רבינו תם יתכן לומר שאף על פי שאין חיוב ללמוד תורה מכל מקום מברכים על הציווי הכללי של לימוד תורה, אבל לפי הרמב"ם שאדם מברך רק על מה שחייב בו, אם מברכים ברכות התורה בתשעה באב, מכאן ראה שיש חיוב ללמוד תורה בתשעה באב.

כולו חייב או כולו פטור

יא. אולם נראה שגם לדעת רבינו תם יש חיוב ללמוד תורה בתשעה באב,

8 זה דבר טוב ללמוד משניות בעל פה. כשהיינו קטנים מרן זצ"ל היה מחנך אותנו לשנן פרקי אבות, וידענו אותם בעל פה. פעם סיפרנו - ומצוה בחזרת - בחודש אלול תשכ"ט נפטר הרב שלמה יוסף כהנמן ראש ישיבת פונוביז', מרן היה אז רבה של תל אביב ובאנו להלוויה, היו שם הספדים ארוכים באידיש מהרב רוזובסקי, הרב פונרסקי, הרב שך. מרן יודע ערבית, לא יודע אידיש... זה ביטול תורה. ומרן אמר משניות בעל פה, וגמר 4 מסכתות, ברכות, שבת, עירובין, פסחים, הוא השמיע לאזנו וגם לאוזני, גם עלי חס מביטול תורה. אדם ממתין לאוטובוס או למטוס, חבל על הזמן, לכן כדאי שאדם יתפוס לעצמו איזו מסכת וישנן אותה בעל פה, ויאמר לעצמו בהזדמנותיו אלו. כשמרן היה מגיע לחתונות לפני כארבעים שנה, עד שהחתן והכלה מגיעים היה ממלמל משניות.

9 אדם שמת לו מת ביום טוב, כולם יודעים שברגל לא יושבים שבעה, רק במוצאי החג, במימונה, או במוצאי שמחת תורה. אם מעלים אותו לתורה בשמחת תורה, יעלה, כי כולם עולים ואם לא יעלה זו אבלות בפרהסיא, אבל בשאר ימים טובים לא יעלה, יתחמק, כי הוא פטור מתלמוד תורה, וזה דבר שבצנעא.

10 כשמרן זצ"ל ישב שבעה על בנו הגדול חכם יעקב זצ"ל, בא לנחמו רבי שמואל אורבך ע"ה, הסתכל וראה ספרים פתוחים, מרן אמר לו: אני לא יכול שלא ללמוד... מרן היה להוט כל כך אחרי דברי תורה, וגם בשבעה לא יכל שלא ללמוד.

כדלהלן. התוספות בחולין (קו:) ובערכין (י' ע"ב) כתבו, שכל הנידון אם ניתן לברך על מצוה שפטור ממנה, הוא כאשר יש חיוב בעולם, אבל בדבר שכל העולם פטורים ממנו אדם לא יכול לברך ולומר "וצווננו". למשל, להלכה טלית שאולה פטורה מציצית, כתוב "על כנפי בגדיכם" ולא שאולה¹¹, וטלית כזאת כל העולם פטורים מלברך עליה, ולכן המברך עליה כולם מודים שעובר בברכה לבטלה. לפי זה, בתשעה באב, אם נאמר שאין חיוב ללמוד תורה, הלא כולם פטורים מלימוד תורה, וגם רבינו תם יודה שאין לברך ברכות התורה¹², וממה שמברכים ברכות התורה, מוכח שגם לשיטת רבינו תם יש חיוב ללמוד תורה בתשעה באב.

ברכות התורה מדרבנן

יב. יתכן לתלות עוד את הצדדים אם יש חיוב ללמוד תורה בתשעה באב, במחלוקת האם ברכות התורה מדאורייתא או מדרבנן, דעת הרמב"ם שברכות התורה מדרבנן, כי ברכת התורה היא ברכת המצוות, שכתב בספר המצוות שלו (עשין מצוה יא) מצוה ללמוד תורה, ולא כתב שיש מצות עשה לברך על התורה, והסברא בזה, כי מה שייך למנות מתרי"ג מצוות ברכה שהיא על מצוה. ובא הרמב"ן (בהשגותיו לטה"מ סוף חלק עשין מצוה טו) ומשיג, מה עם המצוה לברך ברכות התורה, הלא היא ברכת השבח כמו ברכת המזון, כמבואר בברכות (כא). אמר רב יהודה: מנין לברכת המזון לאחריה מן התורה, שנאמר ואכלת ושבעת וברכת. מנין לברכת התורה לפניה מן התורה שנאמר כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו. לכן הרמב"ן לא חישב ממנין התרי"ג מצוות את המצוה להתפלל בכל יום, ובמקומה הוסיף מצוה לברך ברכות התורה. השאגת אריה (סימן כד) כתב כהרמב"ן והביא להקת ראשונים כדבריו, אך מרן השלחן ערוך סובר כדעת הרמב"ם¹³. וכן פסק

11 טלית שאולה פטורה מציצית עד שלוש יום, שאז נראית כשלו ומתחייבת בציצית, אבל לא יברך עליה. נפקא מינה לנסנדק או אבי הבן ששכחו להביא טלית ומביאים להם בבית הכנסת, או אדם ששכח בכיפור להביא טלית והגבאי מביא לו טלית, לא יברכו עליה. וכן אדם שעולה לספר תורה, ויש מקפידים לעלות רק עם טלית, בפרט למי שיש שרוולים קצרים, ומישהו פרטי משאיל לו טלית, לא יברך עליה, אלא אם כן זו טלית של בית הכנסת שהיא נחשבת קנויה לכל הציבור, ועליה יש לברך. וכן אם מישהו נתן לו טלית במתנה על מנת להחזיר, יברך.

12 מה שאין כן בשבעת ימי אבלות, שלדעת רבינו תם אפילו אם האבל פטור מלימוד תורה, מכל מקום כל העולם חייבים בתלמוד תורה ולכן האבל יכול לברך ברכות התורה.

13 כך מוכח ממה שכתב מרן (סי' רט סעי' ג): כל הברכות אם נסתפק אם בירך אם לאו, אינו מברך לא בתחלה ולא בסוף, חוץ מברכת המזון מפני שהוא של תורה. וכן כתב עוד מרן (סי' קפד סעי' ד): אכל ואינו יודע אם בירך ברכת המזון אם לאו, צריך לברך מספק, מפני שהיא מן התורה. כלומר אדם שאכל פת ושבע מתחייב בברכת המזון מדאורייתא, ולכן מברך מספק, כך מפורש בירושלמי (ברכות דף א ע"ב) וברמב"ם (פ"ב מהלכות ברכות הלכה יד), מה שאין כן בשאר הברכות. ואילו גם ברכות התורה היו ברכות השבח מדאורייתא, מרן היה צריך לכתוב חוץ מברכת המזון וברכת התורה, אלא ודאי שברכות התורה ככל ברכות המצוות, שהן מדרבנן. אמנם מצות לימוד תורה היא מדאורייתא, אבל הברכה על לימוד תורה היא מדרבנן, ככל ברכות המצוות כגון סוכה, לולב, שופר, שהמצוה מהתורה והברכה מדרבנן. ולכן המסופק אם בירך ברכות התורה או לא, לא יברך מספק, כי ספק ברכות להקל, וככל ספק בברכות דרבנן. ודלא כמו שכתב המשנה ברורה (ר"ס מז) שהמסופק אם בירך ברכות התורה, יחזור על ברכת אשר בחר בנו שהיא המעולה שברכות. המשנה ברורה נמשך בזה אחר השאגת אריה, אבל אנתנו פוסקים כדעת מרן, ולכן ספרדי שנוהג בזה כדעת המשנה ברורה, נכנס בספק ברכה לבטלה.

"המשנה ברורה" הוא חיבור עצום ורב, אבל תמיד מרן זצ"ל היה מזהיר על כך - ואין זה שום פגיעה בכבודו של בעל המשנה ברורה - לשים לב תמיד אם פסקו תואמים לדעת מרן. לפני כמה שנים הייתי בארגנטינה, ושם ארגון 'דרשו' עשו מבחן במשנה ברורה לאברכים ספרדים חלאפים, אמרו לי: אנתנו שמחים מאוד שכבודו נמצא כאן, אם יוכל לבוא לומר כמה דברי ברכה. בשביל דברי ברכה אני באוא? אמרתי להם אני רוצה לדבר אחרון, כי מי שמדבר ראשון צריך לקצר ולהשאיר זמן לאחרים, "רווחא שבק למאן דקשיש מיניה" (גיטין י:). דיברתי שם קרוב לשעה ואמרתי להם: רבותי, אשריכם ואשרי חלקכם שלמדתם משנה ברורה, אבל אתם צריכים ללמוד גם פוסקים שלנו, והבאתי להם כמה דוגמאות שהמשנה ברורה חולק על מרן. כגון מה שהמשנה ברורה (סימן שיח ס"ק מח) פסק שכלי שני שהיד נכזית בו מבשל "לכולי עלמא". אבל דעת מרן הבית יוסף (יו"ד ר"ס קה) שכלי שני אפילו אם הוא רותח ומעלה בועות אינו מבשל. עוד פסק המשנה ברורה (סי' שיח ס"ק מא, מה, ובבאה"ל סי' ה"ה ד"ה יש) שיש בישול אחר אפיה, אבל מרן (סימן שיח סעיף ה) כתב בזה יש ויש, והלכה

החיד"א (במחזיק ברכה סימן מז סוף ס"ק ב) ורבי יהודה עייאש (במטה יהודה סימן ס' מז סק"א) והמאמר מרדכי (ר"ס מז), שברכות התורה דרבנן, ואומרים בה ספק ברכות להקל. וכן דעת בעל החקרי לב בתשובה שהובאה בשו"ת סמיכה לחיים (האו"ח סימן ב דף טז ע"א), ועוד הרבה מאחרוני הספרדים. אם נאמר שברכת התורה היא ברכת השבח מדאורייתא, יתכן שאין חיוב ללמוד תורה בתשעה באב, אבל מברכים ברכות התורה כי זו ברכת השבח לקב"ה על אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את התורה. אבל מאחר שאנחנו נוקטים שברכות התורה הן מדרבנן ככל ברכות המצוות, מדוע מברכים ביום תשעה באב? אלא על כרחך שיש חיוב ללמוד תורה ביום זה, ולכן למסקנא חייבים ללמוד תורה - בדברים הרעים ובהלכות אבלות - בתשעה באב.

לארגן שיעורי תורה

יג. כאמור ביום תשעה באב יש חיוב ללמוד תורה, ולכן חשוב שיארגנו חצי יום שכולו תורה, ויביאו רבנים שידברו דברי מוסר, ובעיקר ידברו בהלכות אבלות¹⁴. בבוקר יתפללו ויאמרו קינות, לפחות עד שעה 11, ואחר כך ינחו, ולאחר מכן יבואו לבית הכנסת. מרן זצ"ל בלילה וביום של תשעה באב היה חוזר מהבית כנסת, ויושב איתנו הבנים - רבי יעקב, רבי אברהם, ואנכי - ולומד איתנו חברותא את מסכת מועד קטן פרק שלישי, זו הפעם היחידה בשנה שהיה לומד חברותא עם בניו, לא היה לו זמן אחר, מעולם מרן לא למד עם אחד הבנים חברותא בית יוסף יורה דעה, ובתשעה באב מרן היה מקשה ומתנף, לא סתם קרא גמרא, אלא אמר תביא את הספר הזה ואת הספר הזה...

ברכת שעשה לי כל צרכי

יד. בתשעה באב מברכים כל ברכות השחר וברכות התורה, כולל ברכת כיש בתרא שאין בישול אחר אפיה. הרב חפץ חיים כתב את ספריו בראדן שבליטא, וכתב את ספרו לבני אשכנז, מעולם הוא לא ראה ספרדים, ובטח לא אתיפיים... היתה לו ענווה, אם היה יודע שספרו יהיה נפוץ כל כך גם אצל הספרדים, היה פוסק גם בשבילנו. שכנעתי אותם שאמנם לא צריך לשבח את המשנה ברורה, ספרו מעורר התפעלות, אבל תלמדו גם את דברי הפוסקים שלנו, קשה לכם לפתוח הכל? תלמדו בספרי מרן זצ"ל ובילקוט יוסף!

14 כמו שעושים בבית כנסת מוסיף. אני הייתי הולך לשם במשך שנים, כמעט בכל שנה, אמנם קשה לדבר בלי כוס תה או מים, אבל מתאמצים בשביל לזכות את הציבור, וזכות זו מגינה על האדם, כשמתחילים לדבר כבר לא מרגישים קושי בזכות הרבים. אני הייתי מדבר תמיד בהלכות אבלות, וחלק מהרבנים אומרים הלכות, וחלק דברי מוסר והתעוררות.

"שעשה לי כל צרכי", כך ההלכה ולא כמו שכתבו בסידורים של מנצור ולוגאסי. למרות שבילקוט יוסף (ה"א עמ' נא) - שיצא בשנת תשמ"ה - כתוב שעדיף לא לברך שעשה לי כל צרכי בתשעה באב, כי ברכה זו נתקנה על הנעלים, ובתשעה באב אסורים בנעילת הסנדל, אבל מרן זצ"ל במשך השנים חזר בו, 'הדר הוא לכל חסידיו', וסבר שיש לברך. עד שפתחנו את הישיבה, הייתי מתפלל ביום כיפור עם מרן זצ"ל בבית כנסת הגדול, ופעם שהלכנו בדרך מהבית ברחוב ז'בוטינסקי לבית הכנסת, מרן זצ"ל אמר ברכות השחר ואני עניתי אמון, לא היה בדרך פריצות, זה עוד שעת בוקר מוקדמת, וגם לא היה פח צפרדע פתוח, ומרן בירך גם שעשה לי כל צרכי, כשגמר לברך שאלתי אותו, אבא, אתה חולק על ילקוט יוסף?... אמר לי: דעתי שצריך לברך שעשה לי כל צרכי גם בתשעה באב, אבל אין לי מספיק כח להורות כן לציבור, לכן אמרתי לך לכתוב בילקוט יוסף שלא לברך. אמרתי: איך אני אעשה? אמר לי: מה שאתה רוצה... ובספריו האחרונים (בחזון עובדיה תעניות עמ' שסב, ובחזו"ע ימים נוראים עמ' שב) כבר כתב לברך גם בתשעה באב וביום הכיפורים. והטעם הוא, מפני שנועלים נעלים מיד במוצאי הצום, ועוד שגם בימים אלו נועלים נעלי גומי, וגם הם מגינים ממכשולים וממזיקים. ועוד שעל פי הסוד יש ענין לברך ברכה זו בכל יום. ועוד שיש ראשונים שסוברים ברכות השחר נתקנו לברך על מנהגו של עולם, וכמו בשבועות שמברכים המעביר חבלי שינה מעיני למרות שהיה ער כל הלילה, כי הברכות הללו נתקנו על מנהגו של עולם.

מוסר השכל

טו. שימו לב, בשנת תשמ"ה מרן זצ"ל היה בגיל 64 וכבר סיים את תפקידו כרב ראשי לישראל, ובכל זאת אמר: אין לי כח להורות כך לציבור, רק כשהגיע לגבורות היה לו כח להורות לברך, איזו ענוה! כמה יש בזה מוסר השכל לאברכים צעירים שחותכים את ההלכה במהירות. וגם יש ללמוד מזה מוסר השכל, שמי שמחפש אחר האמת לא מתבייש לחזור בו. כמו לגבי ברכה על מי בושם, מתחילה כתבנו (בילקוט יוסף ברכות עמ' תקסד) לא לברך עליהם, וכן כתב גם מרן זצ"ל בחזון עובדיה ימים נוראים (עמ' רפז), אבל מרן עצמו בחזון עובדיה (ברכות עמ' שיג) כתב לברך, באנו אליו ושאלנו אותו: עלול לצאת חוכא ואיטלולא שפעם הרב אומר כך ופעם כך. אמר לי: גם אתה כשתהיה זקן כמוני תחזור כך... תראה איך הרדב"ז חזר בו בכמה מקומות, וציטט לי סימנים. כמובן שכל זה כשחוזר לעתים רחוקות, אבל אם חוזר בו כל שני וחמישי איזה חכם זה...

לקוראי עלון 'בית מרן'

עקב צום תשעה באב לא יתקיים שיעור והעלון הבא יצא אי"ה בפרשת עקב

באפשרותך להאזין בשידור חי לשיעורו השבועי של מרן הרשל"צ שליט"א מביהכנ"ס הידדים כל מוצש"ק. הרב המקדים בשעה 21:30, שיעורו של הרשל"צ בשעה 22:00 וכן ניתן לשמוע גם שיעורים קודמים בקו הליכות "בית מרן" *5293* שלווחה 2

השבוע זכות השיעור "בית מרן" מוקדש:

זהבה בת מנסומה רפואה שלמה וחזרה בתשובה

לכל המעונין להגביר מפי קודשו של מוריזו ורבינו הראש"ל שליט"א בשידור חי בשיעורו השבועי להצלחה לרפוא"ש או לעילוי נשמת יקירכם **חייגו: *5290***

ניתן לשמוע את השיעור של הראש"ל שליט"א גם בתדרים החדשים של 'באן מורשת' 90.8fm, 92.5 fm, 100.7 fm ובקול חי 92.8fm, 93.00fm

העלון להצלחתם של: יעקב בן מויל - שילך בדרך ה' וכל הברכות בתורה, אברהם בני מויל שילכו בדרך ה' וכל הברכות בתורה, מויל בת קאסיה - כל הישועות לצאת מהחובות ופרנסה טובה, דוד בן אסתר - כל הישועות לצאת מהחובות ופרנסה טובה, בת חן בת חנה - לרפואה שלמה בכל העניים והצלחה בכל העניים, דוד בן מויל - לרפואה שלמה והצלחה וברכה בכל העניים.

פרשת דברים

"ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב" (א י).

משה רבינו בא להזכיר את ישראל וליישרם והזכיר להם את כל חטאייהם בדרך רמו, ויש לברר מה רמו להם בזה שהמשיל אותם לכוכבים? ויש מפרשים, כי הנה המדרש (במדב"ר ב ג) שואל: למה נמשלו ישראל לכוכבים ולא לחמה או ללבנה? אלא, מה הכוכבים חולקים כבוד זה לזה ויש שלום ביניהם, כמו שנאמר (איוב כה ב) "עושה שלום במרומיו", כך הם הצדיקים אוהבים זה את זה. וכשם שהכוכבים אינם רבים זה עם זה, כך הם הצדיקים שיש שלום ביניהם ואינם רבים זה עם זה. וזה מה שרמז להם משה: "והנכם היום ככוכבי השמים לרוב", אתם כמו כוכבי השמים רק במספרכם, בזה שאתם רבים כמותם, אבל עדיין אינכם מתנהגים במידתם של הכוכבים, שאינכם חולקים כבוד זה לזה ואין השלום מצוי ביניכם. ועתה תתחזקו ותתעוררו, כיון שנמשלתם לכוכבים תתנהגו כמותם, תכבדו זה את זה ותרבו שלום ואהבה ביניכם.

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" (א א).

כשבא משה רבינו לדבר אל ישראל, הדבר הראשון שעשה הוא לקבץ את כולם יחד, כאיש אחד בלב אחד. וזהו "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" - אל כל ישראל יחד, שיהיו כולם באהבה ואחוה שלום ורעות. ובפרט בימים אלו עלינו להתחזק באהבת חנם כדי לקרב את הגאולה, כי שנאת חנם ומחלוקת הם שגרמו לחורבן בית המקדש, כמו שאמרו חז"ל (יומא ט): לא חרב בית המקדש אלא בשביל שנאת חנם, ועוד אמרו (גיטין נה): על קמצא ובר קמצא חרבה ירושלים. והתיקון לזה הוא להרבות אהבה ואחדות ושלום בין אדם לחבירו, וזה הדבר המסוגל לבנין בית קדשנו ותפארתנו, שיבנה במהרה בימינו אמן.

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרות ודי זהב" (א א).

פירש הרה"ק רבי משה מקוברין זצ"ל בספרו אמרות טהורות: משה רבינו בא ללמד את ישראל ולהדריך אותם איך להתנהג בימי חייהם, דבר ראשון צריך להיות תמיד "מול סוף" - לשים לנגד עיניו שהוא תמיד מול האין סוף ברוך הוא, להיות בבחינת (תהלים טז ח) "שויתי ה' לנגדי תמיד". ולימד אותם משה רבינו ע"ה שלא יעזבו האדם את מדה זו בשום זמן, "בין פארן" - בין בזמן שהוא נמצא במדרגות עליונות, בבחינת (ישעיה מט ג) "ישראל אשר בך אתפאר", "ובין תפל" - ובין בזמן שהוא בדיוטא תחתונה, שהוא תפל בלי טעם ובלי ריח. בין בזמן שהוא בגדר "ולבן" - שהכל נראה לו בהיר ובהיר, שהוא מרגיש הצלחה והתלהבות בעבודת ה', ובין כשהוא בגדר "וחצרות" - כשמרגיש שהוא עדיין בחצר החיצונה ולא פסע אל תוך הטרקלין בעבודת ה'. בכל זאת ידע שתמיד ה' איתו, וירגיש ששכינה עומדת כנגדו. "ודי זהב" - יאמר די לזהב, שתמיד יתנהג במדת ההסתפקות, שלא יהיה להוט אחרי תאוות הממון ושאר התענוגים והמותרות.

"ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב" (א י).
ישראל נמשלו לכוכבים ולעפר, כאן המשיל את ישראל לכוכבי השמים, ובפרשת לך לך המשילים לעפר הארץ, כמו שנאמר (בראשית יג טז) "ושמתי את זרעך כעפר הארץ".

יש שני הבדלים בין הכוכבים והעפר: א. הכוכבים מרמזים על גבהות וחשיבות, שהם מאירים בשמי השמים, כשרוצים לומר על דבר שהוא חשוב אומרים כוכב, כמו מלון חמישה כוכבים. לעומת זה העפר רומז לשפלות, שכולם רומסים אותו ברגליהם, כמו שאמר אברהם אבינו (בראשית יח כז) "ואנכי עפר ואפר", וכמו שאומרים בתפילה "ונפשי כעפר לכל תהיה".

ב. הכוכבים מורים על פירוד, כל אחד עומד במקומו ואין שום חיבור ביניהם, וכמו שכתוב (שופטים ה כ) "כוכבים ממסילותם" - לכל כוכב יש מסילה בפני עצמו, ואדרבא, אם יפגשו שני כוכבים העולם עלול להחרב. אבל העפר מורה על אחדות וחיבור, שכל גרגירי העפר מחוברים זה עם זה, ואין בעולם אדמה המנותקת מחברתה, וכמו שאמרו חז"ל (קידושין כז): סדנא דארעא חד הוא. וזה באה התורה לרמוז לנו: בזמן שישראל מתנהגים בענוה ובשפלות כעפר הארץ, ע"י זה הם מתאחדים ומתחברים זה עם זה, ואז הקב"ה מגיב אותם ככוכבים, בבחינת "מגיבא שפלים עד מרום". אבל אם כל אחד מרגיש את עצמו כוכב ומתגאה על חבריו, ממילא באים לידי פירוד ומחלוקת ח"ו, ואז הקב"ה "משפיל גאים עדי ארץ", משפיל ומכניע אותם עד עפר.

לכן צריך כל אדם להתנהג בענוה ובצניעות ולהתרחק מן הגאווה, וע"י זה ירבו השלום והאהבה בין אדם לחבירו, והקב"ה ירומם אותו ויגיב את קרנו.

להשיג את ספרי הרב שליט"א בטל' 054-8463097 דוד

המקובל האלקי
רבי יהודה פתיה זיע"א
ידוע מעלת פדיין הנפש
שכמכתב להסיר מפני אדם חולי, צורה יסוד, טוב וראוי לעשות פדיון נפש

מתוך דברי קודשו של
הגאון הגדול רבי ברוך שרגא שליט"א
בעניין חשיבות פדיון נפש

"והיא סגולה בדוקה ומנוסה
לרפואת החולים"

רבי אגודת "בית מרח" עורכים פדיון נפש לכל שם ושם.
להעברת שמות שלכם ובני משפחתכם **חייגו 5290***

פינת בריאות
אתם שואלים והמנומחים עונים במייל:
betmaran1234@gmail.com

שכן גם הם מכילים קפאין.

4. תיבול מאוזן: בשעות שלפני הצום חשוב להימנע ממאכלים מתובלים מאוד או מלוחים מאוד (חטיפים לדוגמה). תיבול והמלחת יתר יגבירו את תחושת הרעב והצמא במהלך הצום.

5. שקט בבטן: לקראת הצום הימנעו ממאכלים שגורמים לכם לתחושות לא נעימות בבטן. אצל הרבה אנשים מדובר בירקות ממשפחת המצליבים (כרובית, כרוב), אצל אחרים מדובר דווקא במוצרי חלב. חישבו אילו מאכלים נוטים לגרום לכם לתחושה פחות נעימה, והימנעו מהם.

6. מנוחה: במהלך שעות הצום חשוב לנוח ולהימנע ממאמץ יתר. בנוסף, עדיף לשהות בצל ובמקומות ממוזגים כדי למנוע התייבשות.

7. אחרי הצום: מומלץ לשבור את הצום בשתייה של תה צמחים חמים, בשילוב עם עוגייה או כפית דבש. לאחר מכן עדיף לאכול ארוחה קטנה שקלה לעיכול (כמו מרק ירקות), ורק לאחר שעה לאכול ארוחה יותר עשירה.

לא כולם יכולים לצום: לחולים שנוטלים תרופות לסכרת וליתר לחץ דם, למי שסובלים מאולקוס, לנשים הרות ולנשים מניקות מומלץ להתיעץ עם פוסק הלכה או רופא המשפחה לפני ההחלטה לצום

לעבור את הצום בקלות

7 עצות שיעזרו לכם לעבור את הצום בקלות

- למה לא כדאי לשתות קפה, אילו מאכלים ישאירו אתכם שבעים לאורך זמן, ולמה כל כך חשוב לשתות מים לפני כניסת הצום? הטיפים שיעזרו לכם לעבור את תשעה באב בקלות יחסית
- 1. ארוחות קטנות:** במהלך השעות שלפני הצום, הקפידו לאכול כמה ארוחות קטנות, ולא ארוחה אחת גדולה וכבדה. אכילה של מספר ארוחות קטנות ומזינות תשאיר אתכם שבעים לאורך זמן, בשונה מארוחה אחת כבדה שפשוט תגרום לכם להיות עייפים. במהלך הארוחות שלפני הצום כדאי לאכול פחמימות מורכבות (לחם או אורז מלא) קטניות, ירקות וחלבון.
 - 2. מים:** בשעות שלפני הצום חשוב לשתות הרבה מים, באופן הדרגתי, כדי למלא את מאגרי הנוזלים שבגוף ולמנוע התייבשות. הנחיה זו חשובה במיוחד בצום ט' באב שמוגיע תמיד בימים הכי חמים בשנה, שמועדים גם כך להתייבשות. לפני תחילת הצום יש לשתות לפחות ליטר וחצי של נוזלים.
 - 3. בלי קפה:** אף ששתייה לפני הצום היא חשובה, חשוב מאוד להפחית את שתיית הקפה, שכן הוא גורם לאיבוד נוזלים. הכלל הזה תקף גם לגבי קולה, שוקו ותה,

הלכות ט' באב

איתא בגמ' תענית (כו) חמשה דברים אירעו בט' באב: א. נחרב בית המקדש הראשון ב. נחרב בית המקדש השני ג. גזרו על אבותינו שלא יכנסו לארץ ישראל ד. נלכדה העיר ביתר ה. נחרשה העיר. וגזרו חז"ל שיום זה הוא יום תענית ואבל לעם ישראל ותענית זו חמורה כמעט כמו יום הכיפורים שתחילת התענית כבר מתחילת הלילה, וחזן מאכילה ושתייה יש עוד דברים שאסורים וכמו שיתבאר להלן.

דיני סעודה מפסקת: בסעודה מפסקת אין אוכלים בשר ולא שותים יין מדינא דגמרא ולא רק מצד המנהג כמו בכל תשעת הימים, לא אוכלים שני תבשלין ואין עושים זימון אלא אוכלים כאבלים.

השנה שתשעה באב חל להיות בשבת ונדחה לאחר השבת אוכלים בשר ושותים יין בסעודה מפסקת ומעלה על שולחנו כסעודת שלמה המלך בשעת מלכותו, ואין האדם רשאי להימנע מאכילת בשר ושתיית יין מחמת האבל.

יש להזהר ולהזהיר להפסיק מלאכול כמה דקות לפני השקיעה. מותר לאדם להרבות באכילה ושתייה בשבת זו יותר מכל שבת, ואין בזה משום מכין משבת לחול שהרי נהנה מהאכילה גם בשבת, ומ"מ לא יאמר שאוכל הרבה בשביל התענית.

דיני המישה עיניי: תשעה באב אסור בחמישה דברים כיום הכיפורים א. אכילה ושתייה ב. רחיצה ג. סיכה ד. נעילת הסנדל ה. תשמיש המיטה.

אכילה ושתייה: אע"פ שמעוברות ומניקות פטורות מלהתענות את שאר הצומות אבל צום ט' באב אף הם חייבות בו כדין יום הכיפורים, כיון שצום חמור הוא. אבל השנה שצום ט' באב דחוי משבת ליום ראשון יש להקל לפטור את המעוברות והמניקות גם מצום ט' באב מפני שהוא דחוי.

יולדת פטורה מלהתענות כל ל' יום מהלידה ואפי' בתשעה באב שאינו דחוי, מפני שבזמן הזה נחשבת כחולה שאין בו סכנה.

וה"ה לאשה שהפילה את עובריה פטורה מלהתענות כל ל' יום להפלה כדין יולדת, וכל זה דווקא אם נפל העובר לאחר ארבעים יום מתחילת ההריון אך אם נפל העובר בתוך הארבעים יום הראשונים להריון אין לה דין יולדת.

יולדת לאחר ל' יום שאינה מניקה בפועל כתב מורינו ורבינו רבי עובדיה יוסף זצוק"ל שראוי לה להחמיר כאישה רגילה, ואם הצום קשה עליה מאוד יכולה להקל כדעת הפוסקים שכל עשרים וארבעה חודש ללידה נחשבת כמניקה אף שאינה מניקה בפועל.

הסנדק המוהל ואבי הבן אע"פ שחייבים להתענות בכל התעניות כשאר העם, מ"מ בתענית ט' באב השנה שהוא דחוי פטורים מלהשלים אלא יתענו עד זמן מנחה גדולה ואז יאכלו, והטעם לזה מפני שהוא צום דחוי, ואסור להם להחמיר על עצמם ולהשלים את התענית מפני שיום טוב שלהם הוא.

ילדים: אע"פ שבכל שנה מחנכים את הילדים הקטנים שהגיעו לגיל חינוך שיתענו תענית שעות, השנה שזה דחוי אינם צריכים להתענות תענית שעות כלל.

אלו שמוותרים באכילה ושתייה בט' באב מותר להם לאכול כרגיל ולא צריכים לאכול בשעורים כדין חולה ביום הכיפורים.

רחיצה: אסור להתרחץ בתשעה באב אפי' בצונן ואפי' מיעוט מגופו אסור.

לפיכך בנטילת ידיים בין של הבוקר ובין ביציאה מבית הכיסא נוטל ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו ולא כמו שנוטלים כל השנה עד סוף כף ידו.

אע"פ שאסור ליטול את כל ידיו במים כשיוצא מבית הכיסא, מ"מ אם התלכלכו ידיו מותר לו לנקות את כל כף ידו, ואם הוא נצטרך לסבון מותר לרחוץ ידיו אפילו עם סבון.

כהנים העולים לדוכן מותרים ליטול ידיהם לפני שעולים לדוכן עד פרק הזרוע, והטעם משום שרחיצה זו אינה לשם תענוג אלא לשם מצווה.

כתב מורינו ורבינו רבי עובדיה יוסף זצוק"ל שחולה האוכל בתשעה באב פת, וכן ילדים נוטלים ידיהם כרגיל עד סוף כף היד, מהטעם הנ"ל שרחיצה זו אינה לשם תענוג אלא לשם מצווה. אסור לאדם בתשעה באב לצחצח את שיניו ואפי' שרגיל בזה בכל יום, וה"ה שאין לשטוף את פניו בתשעה באב. ואם יש לו לכלוך בעיניו או רירין על שפתיו וכד' יכול לנקות עם מעט מים רק באותו מקום.

אישה שמבשלת בתשעה באב מותר לה לרחוץ ידיה מפני האוכלים.

סיכה: סיכה אסורה בט' באב ואפי' מקצת גופו אסור, לפיכך אין להתבשם ביום זה. וכן אין למרוח קרם ידיים ביום זה.

כל הסיכה האסורה היא דווקא סיכה של עונג, אבל סיכה של רפואה כגון למי שיש חתכים בידי ורוצה למרוח קרם ידיים כדי להרגיע את כאביו מותר, הוא הדין אם יש לו חטטין בראשו סך כדרכו ואינו חושש.

וכן אין להשתמש ביום זה בסבון ידיים ומכל מקום אם זה בשביל להוציא את הזוהמה מותר.

נעילת הסנדל: אסור לנעול נעליים או סנדלים מעור בתשעה באב אבל נעליים העשוים מעץ או מגומי וכד' מותר.

נעלי עץ שמחופים במעט עור אסור לנעול.

ילדים שהגיעו לגיל חינוך יש לחנכם שאף הם לא ינעלו נעלי עור כדי שישתתפו באבלות על החורבן.

נעל שעשויה מברז או מעץ ורצועה של עור מחוברת לה כדי להקל על הנעילה מותר לנעול.

וכן בגדים העשוים מעור כגון: מעיל או חגורה מותרים בשימוש בתשעה באב.

ההולך בדרך רחוקה מותר לו לנעול נעליים אפי' מעור אבל כשהוא כבר סמוך לעיר וכ"ש בעיר עצמה לא ינעל נעלי עור.

הנוסע במכונית וכד' כתב מורינו ורבינו רבי עובדיה יוסף זצוק"ל שאין להקל לנעול נעלי עור. הנוהגים לנעול נעלי עור אחרי חצות היום חייבים לבטל את מנהגם שמנהג טעות הוא, שכל זמן שאסור באכילה ושתייה אסור גם בנעילת הסנדל.

חולה שקשה לו להימנע מנעילת נעלי עור מותר בנעלי עור שמקום צער לא גזרו חכמים.

איסור לימוד תורה: תשעה באב אסור בלימוד תורה משום שהתורה משמחת את האדם כדכתיב "פקודי ה' משמחי לב".

כתב מורינו ורבינו רבי עובדיה יוסף זצוק"ל שאסור בתשעה באב לקרוא חוק לישראל ואפי' לאדם שרגיל כל השנה לקרוא את החוק לישראל.

ספרי מוסר המעוררים את האדם לשוב בתשובה מותר ללמוד בהם בתשעה באב.

תהילים- אם קורא אותם דרך תפילה ותחנונים מותר לקוראם.

לימוד תורה המצער כגון הלכות אבלות וכן דברים הרעים שקראו לאבותינו מותרים בלימוד. נחלקו הפוסקים מה הדין בלימוד תורה בהרהור בתשעה באב ומשמע בדברי מורינו ורבינו רבי עובדיה יוסף זצוק"ל שאף בהרהור יש להחמיר.

עשיית מלאכה: מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב עושים ובמקום שנהגו שלא לעשות אין עושים, ומנהג ישראל בכל המקומות שלא לעשות מלאכה בתשעה באב, אבל בליל ט' באב נהגו להקל ולעשות מלאכה.

מלאכה שהיא דבר האבד מותרת בט' באב כדין חול המועד.

מותר לפתוח חנות מכולת המוכרת מוצרי מאכל למשך כל יום תשעה באב ואפי' קודם חצות היום. כתב מורינו ורבינו רבי עובדיה יוסף זצוק"ל שנהגו שלא לבשל או לשחוט בתשעה באב אלא רק אחרי חצות.

שאילת שלום: אין שאילת שלום בתשעה באב משום אבלות, ואדם שחברו אומר לו שלום יחזיר לו בשפה רפה ובכובד ראש כדי לא לפגוע בו.

וכן לא יטייל בט' באב כדי שלא יבוא לידי שחוק וקלות ראש וכן לא ירים תינוק לשחק בו, ומ"מ אם מרימו שלא יבכה מותר.

תשעה באב שחל להיות במוצ"ש: אין חולצים את הנעליים עד שיגיע שליח ציבור לברכו של ערבית של מוצ"ש והנשים שבבית יחלצו נעליים 20 דק' אחרי השקיעה ומ"מ אסור לאכול כבר כמה דקות מלפני השקיעה.

אין מבדילים על הכוס במוצ"ש זה אלא מבדיל רק בתפילה ולא מברך על בשמים אלא מברך רק על הנר ובצאת הצום (יום ראשון בלילה) יעשה הבדלה רק על הכוס בלי נר.

חולה האוכל בט' באב חייב לעשות הבדלה על הכוס כרגיל וישתה מהיין מלוא לוגמיו ויכוון בהבדלה זו להוציא את שאר בני ביתו ידי חובה.

יה"ר שנוכה עוד השנה לבניין בית המקדש ויהפוך את הימים הללו לששון ולשמחה לישועה ולנחמה בביאת משיח צדקנו אמן ואמן.

העלון להצלחתם של: בריאות ואריכות ימים, ידידיה בן רחל- זיווג הגון, יוסף בן חנה- רפואת הנפש והגוף, רונית בת אילנה- כל הישועות, רונית בת אילנה- נחת מהילדים, שלום בן אסתר- שמירה וכל הישועות, אביאל ברוך אהרון בן עמליה- חזרה בתשובה, אביטל בת מרים- בריאות איתנה, אברהם בן סמו- ברכה והצלחה.

לחיות עם האמונה

הרב הנאון רבי יעקב לוגאסי שליט"א
רב מדרשיית "בית סוף" ונחבר סדרת הספרים "נר לדגל" ועוד...

התקרבות מתוך חורבן

מצאנו במסכת יומא, שכאשר נכנסו האויבים להיכל, מצאו את הכרובים מעורים זה בזה. וחז"ל מלמדים, שבזמן שהיו ישראל עושים רצון המקום, היו הכרובים מחוברים, ובזמן שחטאו הכרובים הפנו עורף זה לזה. כשנכנסו האויבים להיכל, לשרוף את בית המקדש, היו הכרובים מחובקים זה עם זה, וזהו פלא גדול: הכרובים המעורים הם סימן לרציני, ומדוע באים אויבים, מענים אותנו והורגים בנו, מגלים אותנו, ושורפים את בית מקדשנו?

התשובה היא: "קרא עלי מועד". תשעה באב נקרא מועד ולא אומרים בו תחנון, כי יש לו מנחה משותף עם יתר המועדים. כל המועדים מקרבים אותנו לאבינו שבשמים בדרך של שמחה והודיה - עם ישראל מתקרב לקב"ה בפסח מסיפור יציאת מצרים, מתקרב בשבועות מסיפור קבלת התורה, ומתקרב בסוכות מהסיפור של ענני הכבוד.

וכביתר המועדים והחגים, עם ישראל התקרב לקב"ה בתשעה באב מתוך חורבן ושריפת בית אלוקינו! בכל החגים התקרבו לקב"ה מתוך שמחה והודיה, מתוך "ושמחת בחגך", ואילו בתשעה באב, התקרבו מתוך הכרה בחטא. בני ישראל הסתובבו לאחור וראו שבית המקדש עולה באש. אנשים נשים וטף גלו אזוקים לבבל בידי רודים אכזרים, ואז הכירו בחטאם: "אוי נא לנו כי חטאנו, אוי לנו על שריפת בית אלוקינו, אוי לנו על גלות השכינה, אוי לנו על צערם של ישראל".

בדרך לגלות בבל עם ישראל הכיר בבירור: "חטאנו, עווינו, פשענו". לפני כן, כל איש מישראל היה בטוח שהוא צודק. חז"ל מספרים שבבית שני לא נתגלה עוונם. מה פירוש? לא נתגלה עוונם לעצמם. הם לא הבינו כלל שהם חוטאים. הם עסקו בתורה ובגמילות חסדים ותמיד הצדיקו את עצמם.

בימי בית ראשון אמנם בני ישראל חטאו, אבל בטחו בה'. הם עברו על עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, ועם זאת שמו ביטחונם בקב"ה. זה לא היה ביטחון של אמת, אלא ביטחון שווא של הרגעה עצמית. הם בטחו ש"לנו זה לא יקרה", כי לא האמינו שהקב"ה ישרוף את היכלו וישליך את עם ישראל. אבל כשראו שהחטא הכביד מאוד, וגרם לכך שאיבדו את מקומם בבית המקדש ובירושלים, אז מררו בבכי ונתנו את לבם לחזור בתשובה, ולכן כשבאו האויבים להיכל ראו את הכרובים מעורים זה בזה.

חז"ל הודיעו לנו שתשובתם של ישראל עלתה עד השמים, ובכיים הרקיע שחקים, ולכן הייתה עת רצון שהתבטאה בחיבוק הכרובים. הנביא ירמיהו אמר להם: אילו הייתם בוכים לפני שגלייתם, לא הייתם מגיעים לגלות כזאת. עכשיו הבכי הוא אחרי הגלות. זה מאוחר מפני שכבר נחרב בית המקדש, אבל אף פעם לא מאוחר מצד התשובה. עד היום אנחנו שבים בתשובה, ומבקשים מהקב"ה שיחיש את גאולתנו, וישיב לנו את בית מקדשנו ותפארתנו, ישיב את שכינתו לתוכו, ונוכה כולם במהרה ל"מלאה הארץ דעה את ה'", אמן.

ניתן לשמוע כל יום 5 דקות של אמונה יומית *5293 שלוחה 3

אתגרים בחינוך

הרב אברהם ברזילאי שליט"א
יזר מרים אתגרים בחינוך ומגיש תכנית מידות שקופים ברדיו 'קול חי'

נופש או עונש?...

"אבא, אמא, אנחנו רוצים לצאת לנופש הקיץ הזה" - התחננו ילדי משפחת חדד להוריהם. "כן באמת, הגיע הזמן לצאת לאיזה נופש מהנה. אני כל כך מחכה לשלושה ימים בבית מלון, חמש ארוחות ביום, בריכת שחייה מקורה, והכי חשוב הפעלות לילדים מסביב לשעון. אוי כמה אני צריכה קצת שקט מהילדים..." הצטרפה אמא לייחולים. אבא שישב בתווך ראה כי כלתה אליו הרעה והבין כי כנראה השנה - ירצה או לא ירצה - יצטרך להיפרד מחבילת שטרות מוכובדת. הרצינות והנחישות בה נאמרו יצאו הדברים מפי הילדים ומפי אימם המחישו לו שהפעם הוא כבר לא יחמוק מזה... הוא החליט לקחת על עצמו - בעל כרחו - את תפקיד הנדיב: "מה השאלה? בוודאי! הלוא זה מה שאני חושב כבר כל הקיץ, נופש חלומי. אל דאגה, השנה נתכנן לכם נופש כמו שצריך!" סיכם אבא את השיחה.

ואכן, היה זה נופש בלתי נשכח. ביום הראשון צעדה כל המשפחה את המסלול הארוך בטמפרטורה של 32-38 מעלות חום המוביל אל נחל עמוד שבגליל העליון כשהם מצוידים בכובעי מצחייה ומימיות. ביום השני עשו משחק כדורגל במגרש הספורט המקומי של היישוב מירון וביום השלישי השתתפו בתחרות קיאקים אתגרית שנערכה בין כל משתתפי המלון. כל ערב עלו לישון רק בשעות הקטנות של הלילה כשבטנם מלאה בחמש ארוחות מפנקות וקמו לפני

הזריחה כדי להספיק להגיע ראשונים לאזורי האטרקציות העמוסים. הנופש הוכתר בהצלחה רבה.

האם אין כאן משהו מוזר? אם נחשוב בהיגיון קר, איזה מין נופש היה כאן? הליכה קענה על חלוקי אבנים לוחצות עם מימיות שנגמרו בחצי הדרך, יובש בפה וזיעה מוגברת, אח"כ חתירת משוטים מייגעת נגד כיוון זרם הנחל עד שמרגישים את שרירי הזרוע כואבים ודואבים, שינה אחר חצות וקימה לפני עלות השחר, שלוש שעות נסיעה הלוך ושוב ועוד לשלם על זה כסף?? זה **נופש זה עונש! הלא כן?...**

מכאן אתה למד ש'הכל בראש'. 'אדם לעמל יולד' - אדם זקוק לעמל. אלא שהוא נרתע ממנו. אך אל דאגה, המח האנושי מצא פתרון גם לקונפליקט הזה, הוא עשה "שינוי השם" לעמל והחליף אותו במילה 'נופש'. עכשיו הכל בסדר, אתה כל היום עמל אבל אתה קורא לזה נופש, אז פתאום הכל נהיה בסדר...

אם היינו יכולים להעתיק עיקרון זה לחינוך הילדים הרי שהיה להם ולנו הרבה יותר קל. לכן בפעם הבאה במקום לומר לילד אחרי סעודת שבת "עכשיו לומדים משניות בעל פה" נאמר לו "בא נתחיל משחק. אתה מתחפש לרב של בית הכנסת. הנה, קח את החליפה והכובע של אבא ולבש אותם ואז תמסור לבני הבית שיעור בו אתה מראה לכולם איך אתה 'שולף' משניות בעל פה בזו אחר זו. אנחנו נכין לך סטנדר וכוס קפה..."

הנה, לפעמים גם מנופש הקיץ יש מה ללמוד...

חדש!

קבלת שעות לשמירת הלשון לשבוע

הצטרפו לשעתיים יומיות וביחד נזכה לקרב את הגאולה

התקשרו *5293 שלוחה 2<12

העלון להצלחתם של: יוסי בן תמר - ברכה והצלחה, ג'וליה בת מולי אמיליה- רפואת הנפש והגוף, אסתר בת זמורה- כל הישועות, משה בן שרה- כל הישועות, שלום בן מרים- הצלחה ורפוש, דבורה לאה בת ליבי פייגלה מלכה- כל הישועות, חגית שירה בת רחל - זיווג הגון, אלמלוג בן דורית טליה- בריאות והצלחה, משה רפאל בן סימי- רפואת הנפש והגוף.

מוזקה הרבים הרב הגאון רבי יגאל כהן שליט"א
וגם בשלוחה מיוחדת *5293 שלוחה 13<8 בחיזוק יומי ושגורים מלאים

בחסדך בטחתי

הפתרון לקנאה/ להתבונן בדברים הטובים שיש לנו

סיפר פעם הגאון הרב יצחק זילברשטיין שליט"א, שניגש אליו אברך מתושבי השכונה והתוודה לפניו שהוא חומד מאד את הדירה הרחבה והמוארת של חברו.

ענה לו הרב, שבמקרה הכיר את אותו אברך המדבר, ואמר: "אתה מקנא גם בסרטן שיש לז?"
השואל נותר המום!

ואז הסביר לו הרב שאותו אברך נלחם במחלה הידועה כבר כמה חדשים, והרופאים לא נותנים לו סכויים רבים לשרוד. הבין האברך שלא כל מה שאנחנו רואים אצל האחר מושלם כמו שזה נראה.

באחד משעורי כשספרתי כמה התורה מתוקה וכמא' כדאי להדבק בה, ענה אחד מהמשתתפים ללא בושה: "אני מקנא בך, כבוד הרב, שאתה לומד תורה וכל כך אוהב אותה".

עניתי לו מיד: "אם היית יודע כמה משברים עברתי בימי חי, וכמה דמעות הכרתי שלי ספגה, לא היית מקנא בי! אין לי ספק שלא היית רוצה לעבר את מה שאני עברתי. קח לך את מה שהבורא יתברך חנן אותך, תעשה את המקסימום שאתה יכול, ואל תסתכל על אף אחד אחר בעולם!"

שלמה המלך כבר אמר (משלי יו, א): "טוב פת חרבה ושלוחה בה מבית מלא זבחי ריב". אם מקנא אתה בבית המפאר של השכן ובמכונית היקרה שיש לו, דע לך, שצריך אתה לקבל את כל החבילה שבאה אתם: הילדים שלו, אשתו, הבעיות הרפואיות הגופניות והנפשיות שלו וכל הצרות והקשיים שיש לשכן. אין ספק שאם יתנו לנו לראות מה יש בחבילות של החברים שלנו, אנחנו נבחר לחזור לחבילה שלנו.

עצה טובה שתעזור לנו שלא לרצות את של האחרים היא להתבונן בדברים הטובים שיש לנו בחיים. האם אנו מעריכים את הבריאות שלנו?

פעמים מוזכה אותי השם יתברך להיות סנדק, וניגשים אלי אחרי ברית המילה לקבל ברכה. הצעירים שבחבורה מבקשים ברכה לפרנסה משום שהבריאות אצלם הוא דבר מובן מאלין, ולעומתם המבוגרים ביותר אף פעם אינם מזכירים פרנסה אלא בריאות בלבד.

הסיבה היא משום שבגילם הם יודעים להעריך גוף בריא - כל פעם שהם קמים בבקר והגב לא כואב, הם שמחים ומאשרים.
אמרת תודה על אשתך?

אדם שנשוי כבר עשרים שנה שוכח את המתנה שקיבל מהקב"ה, והיא - אשתו. הוא כבר התרגל למתנה, ואם רק יפגוש וישמע כמה רווקים מבגרים כמה קשה להם להיות לבד, פתאום ידע להעריך את המתנה שקבל וידע ליהנות ממה שיש לו, ולא להסתכל על מה שיש לאחר.

כך גם לגבי הילדים - אני רואה לפעמים הורים שמדברים בזלזול לילדיהם או שמוותרים על זמן האיכות עם הילדים. ואפילו אינם מגיעים ל'אבות ובנים' שהם אמורים לשבת עם ילדיהם וללמדם תורה ושולחים את הבנים לבדם.

ואני חכיתי לילד ראשון שבע שנים, וזכה אותי ואת אשתי השם יתברך בחמש בנות, ועדין לא זכיתי בבן (הכל לטובה, כמובן). אני מסתכל עליהם משתומם ולא מצליח להבין איך אפשר לזלזל במתנה נפלאה זאת שיש להם ילד שקורא להם אבא. כמו כן יש לאבא הזכות שיכול ללמד אותנו תורה. הם פשוט מזלזלים ואינם יודעים להעריך את מה שחנן אותם הבורא יתברך.

(מתוך הספר יגל ליבי - הרב יגאל כהן שליט"א)

בקו 'הליכות בית מרן'
למעלה מ-300 אתרי נופש ואטרקציות

✓ שומרי שבת ✓ לפי שמות
✓ לפי אזורים

התקשרו עכשיו *5293 שלוחה 13

**מיוחד!!
לפני בין הזמנים**

לאור מקרים של שכחת ילדים ברכב
'אגודת בית מרן' יוצאת במיזם ענק למען אנ"ש
פתרון המושלם לשכחת ילדים ברכב

ניתן להשיג במספר *5293 שלוחה *4

העלון להצלחתם של: ושמחה שמש בת נור - הצלחה ורפוש, יעל בת דורה - זרע קודש בר קיימא, אברהם בן דבורה - בריאות ואריכות ימים, בתיה בת זוהרה - הצלחה ובריאות, ורד שושנה בת גלילה - זרע קודש בר קיימא, ניב אושרי בן תקווה - בריאות איתנה, יסכה בת רבקה שושנה - הצלחה בכל, ליאם בן אורית - רפואה שלמה, מיכל בת רחל וילדיה - כל הישועות.